

20. YÜZYIL-DÜNYAYA GENEL BİR BAKIŞ

1. HAFTA

20. Yüzyılda Dünya (Aşırılıklar Çağı)

1914-1945 (Büyük Felaketler; Savaşlar-Krizler-Diktatörlükler)

- 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı
- 1929-1939 Büyük Buhran
- Diktatörlükler
- 1939-1945 İkinci Dünya Savaşı

1945-1991 (Soğuk Savaş Dönemi)

- 1945-1991 Soğuk Savaş
- 1968 Sistem Karşıtı Hareketler
- 1970-1990 Ekonomik- Siyasi Krizler
- 1991'den Günümüze; Soğuk Savaş'ın Sonu, Tek Kutuplu Dünya; Etnik ve Dini Kimlikler Çatışması

- Fransız Devrimi ve Sanayi Devrimi'nin gerçekleştiği 19. Yüzyıl aynı zamanda 20. Yüzyılda yaşanan sorunların, çatışmaların, krizlerin, savaşların temelini oluşturur. Kapitalizmin ve milliyetçilik ideolojisinin parçaladığı imparatorlukların yerini ulus-devletler aldı.
- Uzun 19. Yüzyıl; 1789-1914
- Kısa 20. Yüzyıl; 1914-1991 (Aşırılıklar çağı)

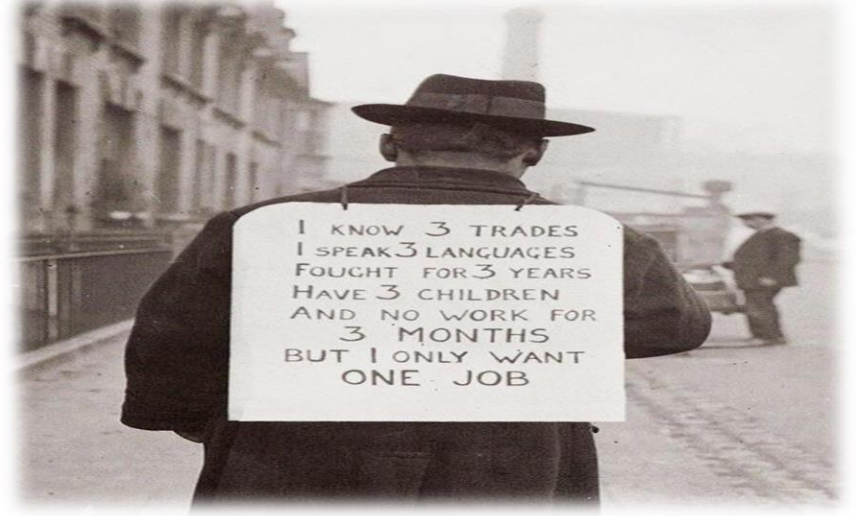
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

- Birinci Dünya Savaşı önceki savaşlardan farklı olarak insanlığın yaşadığı en geniş çaplı ve en yıkıcı ilk büyük felaket oldu.
- Topyekün savaşıların ilki olan bu savaş sonunda geriye kalan imparatorluklar yıkıldı ve yerlerine ulus-devletler kuruldu. Dünya haritası değişti. Milyonlarca asker ve sivil hayatını kaybetti.

1929-1939 BÜYÜK BUHRAN

- Birinci Dünya Savaşı sonunda görece refah dönemi yaşayan kapitalist ülkeler ABD’de patlak veren borsa krizi ile büyük bir ekonomik bunalıma sürüklendiler.
- Başta ABD olmak üzere tüm gelişmiş kapitalist ülkeler krizi aşmak için önlemler aldılar.
- Fabrikalar, bankalar, şirketler kapanmak zorunda kaldı.
- İşsizlik dünya ölçeğinde arttı.
- Kapitalizmin bu krizinden etkilenmeyen tek ülke sosyalist ekonomi politikasını uygulayan Sovyet Rusya (SSCB) oldu.
- <https://www.youtube.com/watch?v=eM78Loa4ghI> (1929 Büyük Buhran Belgesel)

OTORİTER REJİMLER

- Birinci Dünya savaşı sonunda çözümlenemeyen sorunlar ve 1929 Ekonomik Bunalımı insanların otoriter rejimlere olan eğilimini arttırdı.
- Diktatörlerin ekonomik krizi aşmada gösterdikleri inisiyatif ve durumu düzeltebilme imkanları kitleleri etkilemiştir. Bu kitlelerin gözünde demokrasi ve liberalizm değer kaybetti. Ekonomiye düzeltecek ve uluslarını yükseltecek tek güç olarak kendi diktatörlerini yarattılar ve desteklediler.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1939-1945)

İkinci Dünya Savaşı
Birinci Dünya Savaşının
çözemediği sorunların
sonucuydu. Bu ikinci
felaket Birinci Dünya
Savaşından daha yıkıcı
oldu. Hitler Almanyası
yayılmacı politikasıyla
faşist İtalya ile birlikte
önce bütün Avrupa
kıtasında sonra da
küresel ölçekte savaşa
yol açtı.

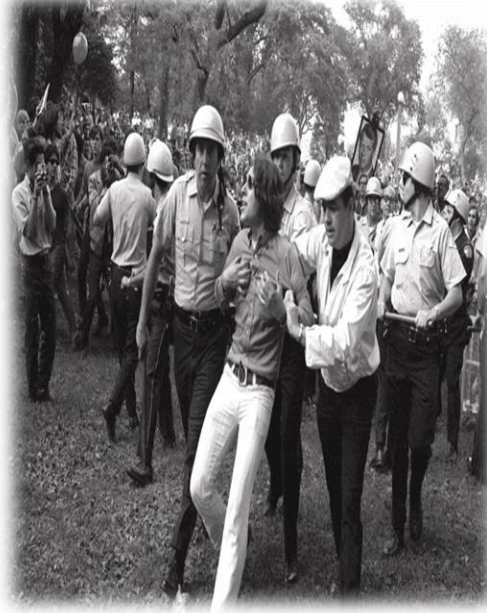
SOĞUK SAVAŞ (1945-1991)

- İkinci Dünya Savaşı'nı sona erdiren Sovyet Birliği ve ABD oldu. Sosyalist ve kapitalist iki sistem savaştan sonra bu kez «soğuk savaş» olarak tanımlanan ideolojik mücadeleye başladılar. «Soğuk Savaş» sosyalist Sovyetler Birliği ve kapitalist ABD öncülüğünde dünyayı iki blok halinde kutuplaştırdı.

1968 SİSTEM KARŞITI HAREKETLER

Temelde anti-emperyalist çerçeveye oturan sistem karşıtı gençlik hareketleri savaşa karşı barışı, demokrasiyi, daha ılımlı ve güler yüzlü bir sosyalist rejimi savunarak tüm dünyayı etkisi altına aldı. Üçüncü Dünya ülkelerinde sistem karşıtı hareketler odağına Amerikan emperyalizmi ve onun işbirlikçilerini aldı

SOĞUK SAVAŞIN ARDINDAN

1990'ların başında sosyalizm Sovyetler Birliği ve uyduları olan ülkelerde çözülmeye başladı ve kısa sürede Doğu Bloğu yıkıldı. Zafer bir anlamda ABD'nin öncülük ettiği kapitalizmin idi. Ancak Soğuk Savaş yerini bu kez etnik ve dini temellere dayanan çatışmalara bıraktı.

Meraklısına Kaynaklar

- Eric J. Hobsbawm, **Kısa 20 Yüzyıl: 1914-1991 Aşırılıklar Çağı**
- Oral Sander, **Siyasi Tarih; 1918-1994**, İmge Yayınları
- William H. McNeil, **Dünya Tarihi**, İmge Yayınları
- Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**
- John Steinbeck, **Gazap Üzümleri** (Büyük Buhran dönemi romanı, aynı adla filmi de izlenebilir)
- <https://www.youtube.com/watch?v=eM78Loa4ghI> (1929 Büyük Buhran Belgeseli)
- Erich Maria Remarque, **Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok** (Birinci Dünya Savaşı üzerine roman, aynı adla filmi de izlenebilir)
- İkinci Dünya Savaşı Üzerine Filmler; «**Stalingrad Belgeseli**», «**Kapıdaki Düşman**», «**Çizgili Pijamalı Çocuk**», «**Er Ryan'ı Kurtarmak**», «**Piyanist**», «**Gel ve Gör**», «**Hitler a Career**», «**Büyük Diktatör**», «**Tavşan Jojo**», «**Schindler'in Listesi**», «**Çöküş**».